

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 230 811

Fax: +382 (0) 20 230 814

E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2018. GODINU

Socijalna zaštita u Crnoj Gori - ESSPROS

Odgovorno lice: Nataša Đurović

Odsjek: Statistika uslova života i socijalnih usluga

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	2
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	2
1.2 Pravni osnov	2
1.3 Statističke jedinice	2
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	3
1.4.1 Sektori.....	3
1.4.2 Statistička populacija.....	3
1.5 Referentna geografska oblast	3
1.6 Koncepti i definicije	3
1.7 Klasifikacije	4
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka	4
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	4
1.10 Metodologija	4
1.11 Bazni period	4
1.12 Jedinica mjere	4
1.13 Izvor podataka	4
1.14 Metod prikupljanja podataka	5
2. Relevantnost - Korisnici podataka	5
2.1 Potrebe korisnika	5
2.2 Zadovoljstvo korisnika	5
3. Tačnost i pouzdanost	5
3.1 Tačnost - Opšta ocjena	5
3.1.1 Stopa neodaziva na temu	5
3.2 Greška u obradi podataka	5
3.2.1 Stopa imputacije	5
3.3 Revizija podataka	6
3.3.1 Politika revizije podataka	6
3.3.2 Praksa revizije podataka.....	6
3.3.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)	6
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	6
4.1 Pravovremenost	6
Vremenski jaz objave preliminarnih podataka	6
Vremenski jaz objave konačnih podataka	6
4.2 Tačnost objave podataka	6
5. Dostupnost i jasnoća	6
5.1 Kalendar objave podataka	6
5.2 Pristup Kalendaru objave podataka	6
5.3 Saopštenja	6
5.4 Publikacije	7
5.5 Onlajn baza podataka	7
5.6 Dostupnost mikropodataka	7
5.7 Popunjenost metadate	7
6. Uporedivost	7
6.1 Prostorna uporedivost	7
Indikator za uporedivost u vremenu	7

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

ESSPROS (Evropski sistem Integrisane statistike Socijalne zaštite) je harmonizovani sistem koji služi kao instrument analize i uporedivosti finansijskih tokova socijalne zaštite. Ciljevi ESSPROS-a su da pruži sveobuhvatan i koherentan opis socijalne zaštite u državama članicama Evropske unije i zemljama kandidatima za članstvo u Evropskoj uniji, kroz obuhvatanje socijalnih davanja i njihovog finansiranja, usmjerenost na međunarodnu uporedivost i usaglašavanje sa drugim statistikama. Istraživanjem se obezbjeđuju statistički pokazatelji o troškovima socijalne zaštite na nivou cjelokupnog sistema socijalne zaštite, udjelu troškova socijalne zaštite u pojedinim agregatima, npr. bruto domaćem proizvodu, informacije o naknadama socijalne zaštite, načinu njihovog finansiranja, itd.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12, 47/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku jasno i široko pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koja su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala nekoliko memoranduma o saradnji sa imaocima administrativnih podataka.

EU regulative kojima se definiše ova oblast statistike:

Commission Regulation (EC) No 1322/2007 of 12 November 2007 concerning the appropriate formats for transmission, results to be transmitted and criteria for measuring quality for the ESSPROS core system and the module on pension beneficiaries;

Commission Regulation (EC) No 10/2008 of 8 January 2008 concerning the definitions, detailed classifications and updating of the rules for dissemination for the ESSPROS core system and the module on pension beneficiaries;

Commission Regulation (EU) No 263/2011 of 17 March 2011 concerning the launch of full data collection for the ESSPROS module on net social protection benefits;

Commission Regulation (EU) No 110/2011 of 8 February 2011 concerning the appropriate formats for the transmission of data, the results to be transmitted and the criteria for measuring quality for the ESSPROS module on net social protection benefits.

1.3 Statističke jedinice

Statističke jedinice su Programi socijalne zaštite. Program socijalne zaštite predstavlja poseban skup pravila, podržan od strane jedne ili više institucionalnih jedinica, koji reguliše raspodjelu davanja socijalne zaštite i njihovo finansiranje. Program socijalne zaštite u svakom trenutku treba da zadovolji uslov da je za njega moguće sastaviti odvojen račun prihoda i rashoda i da prvenstveno bude odabran tako da pruža zaštitu od jednog rizika ili potrebe i pokriva jednu specifičnu grupu korisnika. Prema metodologiji ESSPROS na nivou Crne Gore definisano je dvadeset programa socijalne zaštite:

- Obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje;
- Obavezno zdravstveno osiguranje;
- Zapošljavanje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti;
- Osiguranje prava za slučaj stečaja ili tehnološkog viška;
- Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba sa invaliditetom;
- Osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti;

- Osnovna materijalna davanja iz dječje zaštite;
- Usluge socijalne i dječje zaštite;
- Program boračke i invalidske zaštite (prava ratnih veterana, preminulih ratnih veterana, ratnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica);
- Program individualnih poljoprivrednika;
- Program poslodavaca – Plaćeno bolovanje poslodavaca;
- Program povlastica u unutrašnjem putničkom saobraćaju lica sa invaliditetom;
- Socijalna pomoć na lokalnom nivou – Glavni Grad;
- Socijalna pomoć na lokalnom nivou - ostale opštine u Crnoj Gori;
- Program subvencionisanja računa za električnu energiju;
- Socijalna pomoć licima kojima je priznat status izbjeglice i koja traže azil;
- Socijalna zaštita poslodavaca isključujući plaćeno bolovanje;
- Obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje (posebni uslovi) – posebne kategorije državnih službenika;
- Obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje (posebni uslovi) – radnici u rudnicima uglja;
- Obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje (posebni uslovi) - roditelji ili staratelji djeteta sa teškim invaliditetom.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Nije relevantno.

1.4.2 Statistička populacija

Domaćinstva i pojedinci kojima je obezbijedena socijalna zaštita kroz odgovarajuće Programe socijalne zaštite.

1.5 Referentna geografska oblast

Crna Gora.

1.6 Koncepti i definicije

Socijalna zaštita obuhvata sve intervencije od strane državnih ili privatnih tijela namijenjene smanjenju finansijskog opterećenja domaćinstava i pojedinaca od definisanog niza rizika ili potreba, pod uslovom da ne postoji istovremeno uzajamno ili individualno rješenje, intervencije u kojima je primalac dužan da zauzvrat istovremeno obezbijedi nešto od jednake vrijednosti. U osnovnom sistemu socijalna davanja su razvrstana prema funkciji i prema vrsti. Funkcija socijalnog davanja odnosi se na primarnu svrhu za koju se socijalna zaštita obezbjeđuje, bez obzira na zakonske ili institucionalne odredbe. Rizici ili potrebe koje zahtijevaju socijalnu zaštitu prema ESSPROS metodologiji prikazuju se kao funkcije programa socijalne zaštite i obuhvataju:

Bolest / zdravstvena zaštita – podrazumijeva prihode i novčanu pomoć u vezi sa fizičkom ili duševnom bolešću, isključujući invaliditet, dok potreba zdravstvene zaštite obuhvata održavanje, vraćanje i poboljšanje zdravlja zaštićenih osoba bez obzira na uzrok poremećaja.

Invaliditet - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, osim zdravstvene zaštite, u vezi s nemogućnošću fizički ili mentalno hendikepiranih lica da se bave ekonomskim i društvenim aktivnostima.

Starost - obuhvata prihode, novčane ili nenovčane pomoći (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa starošću.

Naslednici - obuhvata prihode i novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa smrću člana porodice.

Porodica/djeca - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa troškovima trudnoće, porođaja i usvojenja, odgoja djece i zaštite – brige ostalih članova porodice. Nezaposlenost - podrazumijeva prihode, novčane ili nenovčane pomoći u vezi s nezaposlenošću.

Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), koje su specifično namijenjene suzbijanju socijalne isključenosti kada ona nije pokrivena ostalim funkcijama. Vrsta socijalnog davanja odnosi se na oblik u kojem se zaštita obezbjeđuje. Rashodi programa socijalne zaštite se klasifikuju prema vrsti, što ukazuje na prirodu ili razlog za izdatak, a obuhvataju socijalna davanja, administrativne troškove i ostali izdatke.

Socijalne naknade čine transferi u novcu i naturi, domaćinstvima ili pojedincima izvršeni od strane programa socijalne zaštite, namijenjeni ublažavanju finansijskog opterećenja od definisanog niza rizika ili potreba. Socijalne naknade se dijele na naknade koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja i naknade socijalne zaštite koje se dodjeljuju na bazi provjere materijalnog stanja. Prema vrsti socijalne naknade mogu biti novčane ili nenovčane. Novčane naknade se odnose na novčana plaćanja, dok nenovčane naknade se odnose na nadoknade troškova i direktno pružene robe i usluge. Administrativni troškovi predstavljaju troškove na teret programa za njegovo upravljanje i vođenje. Obuhvataju troškove za registraciju korisnika, prikupljanje doprinosa, administraciju naknada, inspekciju, reosiguranje, finansijsko upravljanje, opšte režijske troškove, itd. Ostali izdaci su različiti izdaci programa socijalne zaštite.

1.7 Klasifikacije

Regulativa - Regulation (EC) No 10/2008 of the 8th January 2008 for the implementation of the Regulation (EC) No 458/2007 of the European Parliament and the Council regarding ESSPROS - propisuje osnovne definicije i klasifikacije koje se koriste u ESSPROS - u. Detaljne definicije i klasifikacije se nalaze u ESSPROS Priručniku, link: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-010>

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju na godišnjem nivou.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Podaci se objavljuju na godišnjem nivou za referentnu (n-2) godinu u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

1.10 Metodologija

Metodologija Socijalna zaštita u Crnoj Gori – ESSPROS dostupna je na sajtu MONSTAT-a, link: <http://www.monstat.org/userfiles/file/esspros/7-Metodolosko%20uputstvo-ESSPROS%20konacno.pdf>

1.11 Bazni period

Nije relevantno.

1.12 Jedinica mjere

Podaci dobijeni ovim istraživanjem izraženi su u eurima i u procentima.

1.13 Izvor podataka

Izvori podataka su administrativni podaci prikupljeni od strane izvještajnih jedinica, odnosno godišnji finansijski izvještaji o radu izvještajnih jedinica. Izvještajne jedinice su službe koje se bave poslovima finansija administrativnih izvora podataka iz čije nadležnosti su jedinice posmatranja. Podaci se prikupljaju na godišnjem nivou. Izvještajne jedinice za ESSPROS istraživanje su:

- Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore;
- Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore;
- Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore;
- Zavod za zapošljavanje Crne Gore;
- Uprava prihoda i carina Crne Gore;
- Fond rada;
- Lokalne samouprave;

- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Podaci iz administrativnih izvora se prikupljaju popunjavanjem upitnika koji se dostavlja izvještajnim jedinicama elektronskim putem ili poštom, dok se ostali podaci koriste iz godišnjih izvještaja o radu.

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- Eurostat;
- Svjetska banka;
- UN organizacije;
- Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave;
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
- Centralna banka;
- Nevladine organizacije;
- Studenti;
- Istraživači;
- Mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovela istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Prikupljanje podataka realizovano je putem web ankete, u periodu od 1. septembra do 20. oktobra 2017. godine. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, na sljedećem linku:

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1625&pageid=1625>

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Opšta ocjena je zadovoljavajuća jer su izvori podataka administrativni podaci prikupljeni od strane izvještajnih jedinica odnosno njihovi godišnji finansijski izvještaji o radu.

3.1.1 Stopa neodaziva na temu

Nije dostupno.

3.2 Greška u obradi podataka

Nije relevantno.

3.2.1 Stopa imputacije

Nije relevantno.

3.3 Revizija podataka

3.3.1 Politika revizije podataka

Podaci prikupljeni putem ESSPROS istraživanja mogu biti podložni revizijama zbog pronalaženja novih izvora podataka, poboljšanju u korišćenju postojećih izvora podataka ili daljih usklađivanja sa metodologijom ESSPROS-a. Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu, link:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1493&pageid=1493>

3.3.2 Praksa revizije podataka

Nije dostupno.

3.3.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Konačni podaci se objavljuju 31 mjeseci nakon završenog referentnog perioda. Podaci su objavljeni u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Preliminarni podaci se objavljuju 19 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Konačni podaci se objavljuju 31 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator TP3 (tačnost) je 0, tj. nema razlike između planirane i stvarne objave, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

Rokovi za objavljivanje rezultata ovog istraživanja su definisani u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka i ti rokovi za publikovanje saopštenja se poštuju.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12, 47/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup Kalendaru objave podataka

[https://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2018/Kalendar%20objavljivanja%20statistickih%20podatka%20Za voda%20za%20statistiku%20za%202018\(1\).pdf](https://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2018/Kalendar%20objavljivanja%20statistickih%20podatka%20Za voda%20za%20statistiku%20za%202018(1).pdf)

5.3 Saopštenja

Podaci su raspoloživi u formi godišnjeg saopštenja koji se publikuju na sajtu MONSTAT-a, link:

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1874&pageid=1705>

5.4 Publikacije

Uprava za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije: Statistički Godišnjak, Crna Gora u brojkama, Mjesečni statistički pregled. Pored navedenih redovnih, Uprava za statistiku objavljuje i vanredne publikacije. Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sljedeće: Žene i muškarci u Crnoj Gori, Najčešće korišćeni statistički podaci. Sve publikacije koje objavljuje Uprava za statistiku dostupne su na sljedećem linku:

<http://www.monstat.org/cg/publikacije.php?id=100>

5.5 Onlajn baza podataka

Na sajtu MONSTAT-a, u dijelu Socijalna zaštita nalaze se podaci u excel tabelama, godišnje saopštenje i Metodologija, link: <https://www.monstat.org/uploads/files/espross/2020/Metodolosko%20uputstvo%20-%20ESSPROS.pdf>

5.6 Dostupnost mikropodataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12, 47/19) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučnoistraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadata

Nije dostupno.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Prikupljanje podataka o prihodima i rashodima u oblasti socijalne zaštite u potpunosti je usaglašeno sa metodološkim preporukama i standardima navedenim u pravnim propisima EUROSTAT-a čime je obezbijeđena međunarodna uporedivost podataka. Korišćene su definicije i preporuke obuhvaćene regulativama (The European Parliament and Council Regulation No 458/2007, Commission Regulation No 1322/2007, Commission Regulation No 10/2008, Commission Regulation No 110/2011 i ESSPROS Priručnik i uputstva objavljeno od strane Eurostata (European system of integrated social protection statistics ESSPROS - 2019 edition, Compendium of methodological clarifications ESSPROS – 2021 edition).

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci za period od 2016 do 2018. godine dostupni su na sajtu Uprave za statistiku, link:

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1874&pageid=1705>

Indikator za uporedivost u vremenu

Nije dostupno.